Centrum Badania Opinii Społecznej

KOMUNIKAT Z **BADAŃ**

ISSN 2353-5822

Nr 119/2022

Polacy o katastrofie ekologicznej na Odrze i czystości najbliższej okolicy

Wrzesień 2022

Przedruk i rozpowszechnianie tej publikacji w całości dozwolone wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie fragmentów oraz danych empirycznych wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2022

Certyfikat PKJPA
Wyróżniająca Jakość Badań

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
http://www.cbos.pl
(48 22) 629 35 69

We wrześniowym sondażu[1] zapytaliśmy o to, jak instytucje państwa radziły sobie dotychczas z katastrofą ekologiczną na Odrze, czy potrzebny jest stały monitoring rzek i jezior, a także powtórnie – po blisko dwóch latach[2] – poprosiliśmy badanych o ocenę czystości najbliższej okolicy, uwzględniając w tym również wody powierzchniowe.

Działania organów państwa polskiego wobec katastrofy ekologicznej na Odrze są odbierane na ogół krytycznie. Źle ocenia je niemal dwie trzecie Polaków (63%), w tym prawie dwie piąte (37%) wyraża tę opinię w sposób kategoryczny. Przeciwnego zdania jest niespełna co czwarty badany (23%).

CBOS

RYS. 1. Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe działania organów polskiego państwa wobec katastrofy ekologicznej na Odrze?

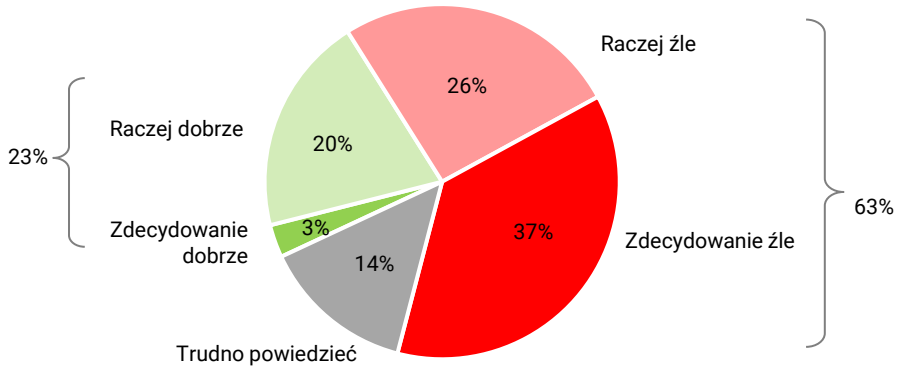

[1] **Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia" (389) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.**

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:
– wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
– wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
– samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 5 do 15 września 2022 roku na próbie liczącej 1119 osób (w tym: 58,0% metodą CAPI, 25,3% – CATI i 16,7% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

[2] Zob. komunikat CBOS „Świadomość ekologiczna Polaków", grudzień 2020 (oprac. M. Omyła-Rudzka).

Na oceny działań państwa wobec zanieczyszczenia Odry najsilniej wpływają preferencje partyjne i stosunek do rządu. Jego zwolennicy przeważnie pozytywnie odnoszą się do działań organów państwa w tym zakresie, choć – co warto podkreślić – niemała ich część, bo blisko jedna trzecia, wyraża przeciwną opinię. Niemal jednomyślni w tej sprawie są przeciwnicy rządu, którzy w ogromnej większości wystawiają oceny negatywne. Taką opinię podziela też przeważająca część obojętnych wobec gabinetu Mateusza Morawieckiego.

TABELA 1

Stosunek do rządu*	Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe działania organów polskiego państwa wobec katastrofy ekologicznej na Odrze?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	55	30	15
Przeciwnicy	7	85	8
Obojętni	18	59	23

* Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć"

Działania państwa wobec kryzysu ekologicznego na Odrze na ogół pozytywnie oceniają wyborcy rządzącego ugrupowania, a w znacznej większości negatywnie wyborcy ugrupowań opozycyjnych, szczególnie Koalicji Obywatelskiej, Lewicy i Polski 2050 Szymona Hołowni. Krytyczne są też osoby niemające sprecyzowanych preferencji partyjnych i niezamierzające głosować.

TABELA 2

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe działania organów polskiego państwa wobec katastrofy ekologicznej na Odrze?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	61	25	14
Konfederacja Wolność i Niepodległość*	18	68	14
Polska 2050 Szymona Hołowni	7	87	6
Lewica*	5	91	5
Koalicja Obywatelska	4	91	5
Niezdecydowani, na kogo głosować	17	62	21
Niezamierzający głosować	17	64	19

* Uwaga, niewielka liczebność zwolenników tego ugrupowania w próbie

Aprobatą działań państwa wobec zanieczyszczenia Odry wyróżniają się te grupy społeczno-demograficzne, które relatywnie często sytuują się wśród wyborców Prawa i Sprawiedliwości oraz zwolenników rządu. Są to osoby o poglądach prawicowych, zaangażowane religijnie, a poza tym najstarsi ankietowani, pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych (w tym rolnicy) i uzyskujący niskie (ale nie najniższe) dochody *per capita*. Z kolei najbardziej niezadowoleni z tego, jak instytucje państwa rozwiązują ten kryzys, są identyfikujący się z lewicą, nieuczestniczący w praktykach religijnych, jak również młodsi badani, w wieku od 25 do 34 lat, mieszkańcy największych miast, najlepiej wykształceni, pracujący w sektorze prywatnym, kadra kierownicza i specjaliści, pracownicy administracyjno-biurowi, prywatni przedsiębiorcy, uzyskujący wysokie dochody w przeliczeniu

na osobę w gospodarstwie domowym oraz źle oceniający własną sytuację materialną (zob. tabelę aneksową 1). Można dodać, że stosunkowo gorzej niż inni działania państwa wobec katastrofy ekologicznej na Odrze oceniają mieszkańcy zachodniej części kraju, tj. makroregionu północno-zachodniego (73% wobec 14% oceniających dobrze) i – w mniejszym stopniu – południowo-zachodniego (68% wobec 23%), lepiej natomiast badani z makroregionu wschodniego (32% wobec 47% oceniających negatywnie) i centralnego (30% wobec 54%).

Ogromna większość ankietowanych uważa, że w naszym kraju powinien funkcjonować stały monitoring jakości wody w rzekach i jeziorach, w tym blisko dwie trzecie (63%) opowiada się za wprowadzeniem go jak najszybciej dla wszystkich wód w Polsce, a ponad jedna czwarta (27%) kontrolowałaby wyłącznie te, które są najważniejsze z punktu widzenia korzystania z wody przez człowieka. Nieliczni (6%) deklarują, że są w tej chwili ważniejsze rzeczy, na które rząd powinien przeznaczyć pieniądze.

CBOS

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie w Polsce powinno się wprowadzić stały monitoring jakości wody w rzekach, jeziorach itp.?

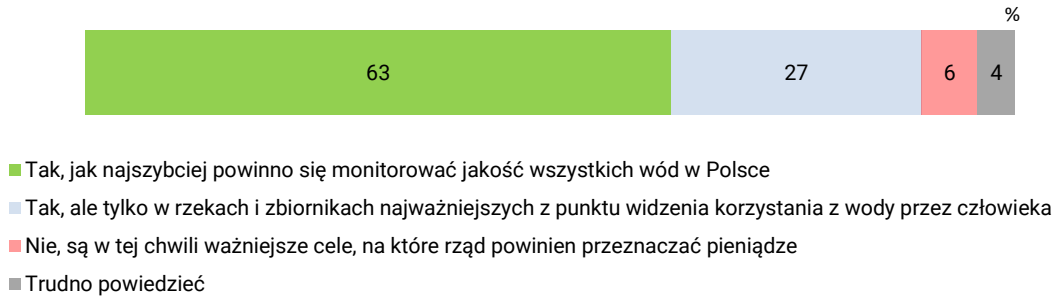

We wszystkich elektoratach partyjnych dominuje poparcie dla monitoringu wód powierzchniowych. O konieczności monitorowania wszystkich wód w Polsce najczęściej są przekonani zwolennicy Koalicji Obywatelskiej, Polski 2050 Szymona Hołowni i Lewicy, z kolei wyborcy Prawa i Sprawiedliwości i Konfederacji relatywnie częściej wskazują na potrzebę monitorowania tylko rzek i zbiorników istotnych z punktu widzenia obywateli. W dwóch ostatnich elektoratach nieco częściej pojawiają się też głosy, że nie powinno się tego robić, ponieważ są ważniejsze sprawy.

TABELA 3

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie w Polsce powinno się wprowadzić stały monitoring jakości wody w rzekach, jeziorach itp.?			
	Tak, jak najszybciej powinno się monitorować jakość wszystkich wód w Polsce	Tak, ale tylko w rzekach i zbiornikach najważniejszych z punktu widzenia korzystania z wody przez człowieka	Nie, są w tej chwili ważniejsze cele, na które rząd powinien przeznaczać pieniądze	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Koalicja Obywatelska	79	18	3	1
Polska 2050 Szymona Hołowni	79	20	0	1
Lewica*	73	24	2	2
Prawo i Sprawiedliwość	57	34	4	5
Konfederacja Wolność i Niepodległość*	54	33	14	0
Niezdecydowani, na kogo głosować	48	32	11	9
Niezamierzający głosować	62	25	7	6

* Uwaga, niewielka liczebność zwolenników tego ugrupowania w próbie

O pilnej potrzebie monitorowania wszystkich wód powierzchniowych w kraju częściej niż inni są przekonani mieszkańcy największych miast (81%), respondenci z województwa mazowieckiego (72%), uzyskujący wysokie dochody *per capita* (74%), nieangażujący się w praktyki religijne (72%) i identyfikujący się z lewicą (70%). Jako mniej pilną potrzebę, ograniczoną wyłącznie do rzek i zbiorników użytecznych dla człowieka, monitoring postrzegają względnie często respondenci z makroregionu wschodniego (40%), mieszkańcy wsi (34%), pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych (50%), w tym rolnicy (42%). Ci ostatni, jak również technicy i średni personel, wyróżniają się także deklaracjami, że są w tej chwili ważniejsze potrzeby (odpowiednio: 15% i 14%).

Jak Polacy postrzegają czystość swojej okolicy i czy coś się w tym względzie zmieniło przez ostatnie dwa lata? Poprosiliśmy badanych o wystawienie ocen na pięciopunktowej skali. Relatywnie najlepiej oceniana jest czystość okolicznych ulic, chodników, dróg, skwerów i trawników (63% wystawiających co najmniej 4 wobec 23% oceniających przeciętnie [3] i 13% oceniających źle [1 i 2]). Przeważnie pozytywnie respondenci oceniają także czystość powietrza w swojej okolicy, choć w tym przypadku nieco częściej pojawiają się też noty negatywne (odpowiednio: 57% wobec 24% i 18%). Na tym tle względnie najgorzej wypada czystość wód powierzchniowych – rzek, jezior, morza – którą ponad jedna trzecia ankietowanych (35%) ocenia dobrze, 29% – przeciętnie, a więcej niż jedna czwarta (27%) – źle.

TABELA 4

Oceny od 1 do 5, gdzie „1" oznacza ocenę bardzo złą, a „5" bardzo dobrą	Jak ocenił(a)by Pan(i) okolicę, w której Pan(i) mieszka, pod względem:					
	czystości powietrza		czystości otoczenia – ulic, chodników, dróg, trawników, skwerów		czystości okolicznych wód powierzchniowych – rzek, jezior, morza	
	w procentach					
1 Bardzo zła	7	18	3	13	7	27
2	11		10		20	
3	24	24	23	23	29	29
4	34	57	42	63	26	35
5 Bardzo dobra	23		21		9	
Trudno powiedzieć	1	1	1	1	9	9
Średnia na skali od 1 do 5	3,55		3,67		3,10	

Od poprzedniego pomiaru sprzed około dwóch lat nie zmieniło się postrzeganie przez badanych swojej okolicy pod względem czystości ulic, chodników, skwerów i trawników. Poprawiły się nieco oceny jakości powietrza, natomiast pogorszyły – również w niewielkim stopniu – opinie o czystości wód powierzchniowych.

TABELA 5

Oceny od 1 do 5, gdzie „1" oznacza ocenę bardzo złą, a „5" bardzo dobrą	Jak ocenił(a)by Pan(i) okolicę, w której Pan(i) mieszka, pod względem:					
	czystości powietrza		czystości otoczenia – ulic, chodników, dróg, trawników, skwerów		czystości okolicznych wód powierzchniowych – rzek, jezior, morza	
	X '20	IX '22	X '20	IX '22	X '20	IX '22
	w procentach					
1 Bardzo zła 2	19	18	13	13	22	27
3	28	24	25	23	29	29
4 5 Bardzo dobra	51	57	61	63	38	35
Trudno powiedzieć	1	1	2	1	11	9
Średnia na skali od 1 do 5	3,46	3,55	3,64	3,67	3,21	3,10

Czystość najbliższego otoczenia we wszystkich trzech wymiarach lepiej niż przeciętnie oceniają mieszkańcy wsi i małych miast (poniżej 20 000 ludności), natomiast gorzej mieszkańcy miast liczących co najmniej 20 000 mieszkańców, a szczególnie tych półmilionowych i większych.

TABELA 6

Miejsce zamieszkania	Korzystając z ocen od 1 do 5, gdzie „1" oznacza ocenę bardzo złą, a „5" bardzo dobrą, jak ocenił(a)by Pan(i) okolicę, w której Pan(i) mieszka, pod względem:		
	czystości powietrza	czystości otoczenia – ulic, chodników, dróg, trawników, skwerów	czystości okolicznych wód powierzchniowych – rzek, jezior, morza
	średnia		
Wieś	3,97	3,82	3,39
Miasto do 19 999	3,70	3,79	3,33
20 000 – 99 999	3,14	3,44	2,88
100 000 – 499 999	3,20	3,59	2,77
500 000 i więcej mieszk.	3,04	3,56	2,50
Ogółem	**3,55**	**3,67**	**3,10**

Stan wód powierzchniowych najgorzej oceniają badani z Polski zachodniej, tj. makroregionu północno-zachodniego (zwłaszcza z województwa lubuskiego – 2,27, ale też wielkopolskiego – 2,90 i w najmniejszym stopniu zachodniopomorskiego – 2,98) i południowo-zachodniego (przede wszystkim z województwa dolnośląskiego – 2,85), a także z województwa pomorskiego (2,90) i łódzkiego (2,91). Jakość powietrza wydaje się być najbardziej problematyczna w makroregionie południowym (województwo śląskie – 3,04 i małopolskie – 3,22), a czystość otoczenia w województwie dolnośląskim (3,33). Stosunkowo dobrze we wszystkich trzech aspektach – jeśli bazować na deklaracjach – wypada wschód Polski.

TABELA 7

Makroregion	Korzystając z ocen od 1 do 5, gdzie „1” oznacza ocenę bardzo złą, a „5” bardzo dobrą, jak ocenił(a)by Pan(i) okolicę, w której Pan(i) mieszka, pod względem:		
	czystości powietrza	czystości otoczenia – ulic, chodników, dróg, trawników, skwerów	czystości okolicznych wód powierzchniowych – rzek, jezior, morza
	średnia		
Centralny	3,46	3,58	3,06
Południowy	3,12	3,68	3,24
Wschodni	3,80	3,83	3,31
Północno-zachodni	3,69	3,62	2,82
Południowo-zachodni	3,51	3,43	2,89
Północny	3,90	3,71	3,27
Województwo mazowieckie	3,53	3,76	2,99
Ogółem	**3,55**	**3,67**	**3,10**

Postrzeganie czystości okolicy jest miarą subiektywną – badani mogą wykazywać się różną wrażliwością w tym względzie. Na ocenę czystości okolicy wpływa więc nie tylko usytuowanie geograficzne, ale i społeczno-demograficzne ankietowanych. Ogólnie rzecz biorąc, nieco lepsze oceny wystawiają starsi – szczególnie najstarsi – badani, najsłabiej wykształceni, pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych, w tym rolnicy. Z kolei niższymi ocenami wyróżniają się przede wszystkim młodsi respondenci, zwłaszcza poniżej 25 lat, mający wyższe wykształcenie, kadra kierownicza i specjaliści, a jeśli chodzi o czystość otoczenia takiego, jak chodniki, drogi, trawniki itp. – źle sytuowani (zob. tabele aneksowe 3–5).

★★★

Polacy na ogół źle oceniają działania organów państwa wobec katastrofy ekologicznej na Odrze. Wprawdzie opinie w tej kwestii w widoczny sposób zależą od nastawienia do rządu i sympatii partyjnych ankietowanych, jednak nawet wśród zwolenników gabinetu Mateusza Morawieckiego oraz wyborców Prawa i Sprawiedliwości zauważalna część głosów w tej sprawie jest krytyczna. Badani dość jednomyślnie opowiadają się za wprowadzeniem monitoringu jakości wody w rzekach i jeziorach, przy czym większość uważa, że trzeba to zrobić niezwłocznie i kontrolować wszystkie wody powierzchniowe, nie tylko te istotne z punktu widzenia użyteczności dla człowieka. Tylko nieliczni twierdzą, że są obecnie ważniejsze sprawy, na które rząd powinien przeznaczyć pieniądze. Podobnie jak przed dwoma laty Polacy lepiej oceniają czystość swojego otoczenia (chodniki, drogi, ulice, trawniki, skwery) i powietrza w najbliższej okolicy niż czystość wód powierzchniowych. Wprawdzie czystość okolicznych rzek i zbiorników wodnych częściej jest postrzegana pozytywnie niż negatywnie, ale opinie w tej sprawie są bardzo podzielone i nieco gorsze niż dwa lata temu. Można dodać, że generalnie więcej krytycznych ocen wystawiają mieszkańcy Polski zachodniej, prawdopodobnie bardziej uwrażliwieni w tym względzie przez bliskość geograficzną miejsca katastrofy.

Opracował

Michał Feliksiak

TABELA 1

		Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe działania organów polskiego państwa wobec katastrofy ekologicznej na Odrze?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		23	63	14	1107
Płeć	Mężczyźni	26	64	11	526
	Kobiety	21	62	17	582
Wiek	18–24 lata	18	67	15	110
	25–34	12	76	12	188
	35–44	17	64	19	213
	45–54	20	68	12	169
	55–64	28	60	13	182
	65 lat i więcej	37	48	15	245
Miejsce zamieszkania	Wieś	27	56	17	451
	Miasto do 19 999	27	57	16	150
	20 000 – 99 999	19	71	10	225
	100 000 – 499 999	20	65	15	181
	500 000 i więcej mieszk.	13	78	9	100
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	28	54	18	177
	Zasadnicze zawodowe	32	56	12	255
	Średnie	23	61	15	393
	Wyższe	11	76	13	282
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	10	80	10	140
	Średni personel, technicy	25	66	9	45
	Pracownicy adm.-biurowi	8	76	16	63
	Pracownicy usług	21	56	23	91
	Robotnicy wykwalifikowani	21	68	11	146
	Robotnicy niewykwalifik.	30	62	8	38
	Rolnicy	33	36	30	46
	Pracujący na własny rach.	11	74	15	52
	Bezrobotni	22	64	14	20
	Emeryci	36	49	15	284
	Renciści	34	52	15	44
	Uczniowie i studenci	16	65	19	60
	Gospodynie domowe i inni	14	79	7	78
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	62	14	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	61	19	124
	sekt. pryw. poza rolnict.	13	76	10	314
	prywatnym gosp. rolnym	32	42	25	52
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	28	58	14	195
	Od 1500 zł do 1999 zł	33	56	11	145
	Od 2000 zł do 2999 zł	29	58	14	207
	Od 3000 zł do 3999 zł	14	74	12	108
	4000 zł i więcej	19	73	8	139
	Trudno powiedzieć	18	58	25	125
	Odmowa odpowiedzi	16	68	16	189
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	73	15	87
	Średnie	24	63	13	463
	Dobre	24	61	15	557
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	36	33	44
	Raz w tygodniu	34	48	18	371
	1–2 razy w miesiącu	25	67	9	155
	Kilka razy w roku	20	69	11	247
	W ogóle nie uczestniczy	10	79	11	265
Poglądy polityczne	Lewica	7	85	8	270
	Centrum	18	67	15	281
	Prawica	47	40	13	342
	Trudno powiedzieć	12	63	25	189

CBOS
Centrum Badania
Opinii Społecznej

TABELA 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie w Polsce powinno się wprowadzić stały monitoring jakości wody w rzekach, jeziorach itp.?				Liczba osób
		Tak, jak najszybciej powinno się monitorować jakość wszystkich wód w Polsce	Tak, ale tylko w rzekach i zbiornikach najważniejszych z punktu widzenia korzystania z wody przez człowieka	Nie, są w tej chwili ważniejsze cele, na które rząd powinien przeznaczać pieniądze	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		63	27	6	4	1114
Płeć	Mężczyźni	66	23	8	3	527
	Kobiety	60	30	4	6	587
Wiek	18–24 lata	66	28	5	1	112
	25–34	66	26	5	3	188
	35–44	56	32	10	2	218
	45–54	63	28	5	4	170
	55–64	64	25	7	4	182
	65 lat i więcej	64	22	3	10	245
Miejsce zamieszkania	Wieś	54	34	6	6	453
	Miasto do 19 999	67	21	7	5	151
	20 000 – 99 999	67	20	8	4	228
	100 000 – 499 999	67	26	4	3	182
	500 000 i więcej mieszk.	81	17	2	0	101
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	59	27	3	11	177
	Zasadnicze zawodowe	69	22	6	3	257
	Średnie	63	27	7	3	396
	Wyższe	61	31	5	3	285
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	63	29	4	3	142
	Średni personel, technicy	54	29	14	4	45
	Pracownicy adm.-biurowi	62	35	3		63
	Pracownicy usług	65	22	8	5	90
	Robotnicy wykwalifikowani	66	23	9	2	148
	Robotnicy niewykwalifik.	75	13	10	1	38
	Rolnicy	37	42	15	6	46
	Pracujący na własny rach.	67	25	5	3	52
	Bezrobotni	71	24	3	3	20
	Emeryci	67	21	3	9	284
	Renciści	52	39	2	6	44
	Uczniowie i studenci	65	30	3	1	60
	Gospodynie domowe i inni	56	37	5	2	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	65	27	6	2	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	61	28	8	3	124
	sekt. pryw. poza rolnict.	65	25	7	2	317
	prywatnym gosp. rolnym	36	50	9	5	52
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	55	32	9	4	196
	Od 1500 zł do 1999 zł	56	32	7	5	146
	Od 2000 zł do 2999 zł	63	27	5	6	208
	Od 3000 zł do 3999 zł	77	21	2	0	110
	4000 zł i więcej	72	22	5	1	139
	Trudno powiedzieć	56	28	8	8	126
	Odmowa odpowiedzi	67	23	4	6	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	66	25	5	5	87
	Średnie	61	26	8	4	464
	Dobre	64	27	4	4	563
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	29	4	9	44
	Raz w tygodniu	57	31	6	6	372
	1–2 razy w miesiącu	57	29	8	5	158
	Kilka razy w roku	67	28	4	1	249
	W ogóle nie uczestniczy	72	19	7	3	266
Poglądy polityczne	Lewica	70	22	5	2	271
	Centrum	68	25	4	3	282
	Prawica	56	32	9	3	344
	Trudno powiedzieć	58	26	5	11	190

CBOS
Centrum Badania
Opinii Społecznej

TABELA 3

		Korzystając z ocen od 1 do 5, gdzie „1" oznacza oceną bardzo złą, a „5" bardzo dobrą, jak ocenił(a)by Pan(i) okolicę, w której Pan(i) mieszka pod względem czystości powietrza?		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		3,55	1,16	1106
Płeć	Mężczyźni	3,63	1,14	524
	Kobiety	3,49	1,17	582
Wiek	18–24 lata	3,42	1,35	112
	25–34	3,45	1,22	188
	35–44	3,44	1,22	215
	45–54	3,40	1,13	168
	55–64	3,66	1,04	181
	65 lat i więcej	3,84	,99	242
Miejsce zamieszkania	Wieś	3,97	,98	453
	Miasto do 19 999	3,70	1,08	149
	20 000 – 99 999	3,14	1,19	224
	100 000 – 499 999	3,20	1,16	181
	500 000 i więcej mieszk.	3,04	1,19	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	3,99	1,02	177
	Zasadnicze zawodowe	3,70	1,00	255
	Średnie	3,67	1,06	396
	Wyższe	2,99	1,29	279
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	2,98	1,28	140
	Średni personel, technicy	3,57	1,24	45
	Pracownicy adm.-biurowi	3,11	1,11	63
	Pracownicy usług	3,45	1,22	91
	Robotnicy wykwalifikowani	3,71	,99	148
	Robotnicy niewykwalifik.	3,95	,92	38
	Rolnicy	4,16	1,02	46
	Pracujący na własny rach.	3,36	1,32	51
	Bezrobotni	3,81	,91	20
	Emeryci	3,76	1,02	281
	Renciści	3,65	,98	44
	Uczniowie i studenci	3,34	1,44	59
	Gospodynie domowe i inni	3,64	1,06	80
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3,26	1,28	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3,49	1,10	124
	sekt. pryw. poza rolnict.	3,40	1,18	314
	prywatnym gosp. rolnym	4,03	1,17	52
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	3,76	1,09	194
	Od 1500 zł do 1999 zł	3,58	1,13	143
	Od 2000 zł do 2999 zł	3,47	1,08	208
	Od 3000 zł do 3999 zł	3,34	1,29	108
	4000 zł i więcej	3,33	1,23	138
	Trudno powiedzieć	3,56	1,24	125
	Odmowa odpowiedzi	3,71	1,09	189
Ocena własnych war. mater.	Złe	3,61	1,20	84
	Średnie	3,56	1,15	460
	Dobre	3,54	1,15	562
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3,90	1,24	44
	Raz w tygodniu	3,73	1,07	371
	1–2 razy w miesiącu	3,61	,99	157
	Kilka razy w roku	3,51	1,16	249
	W ogóle nie uczestniczy	3,28	1,28	261
Poglądy polityczne	Lewica	3,46	1,17	267
	Centrum	3,50	1,10	282
	Prawica	3,66	1,14	342
	Trudno powiedzieć	3,64	1,26	188

CBOS
Centrum Badania
Opinii Społecznej

TABELA 4

		Korzystając z ocen od 1 do 5, gdzie „1" oznacza oceną bardzo złą, a „5" bardzo dobrą, jak ocenił(a)by Pan(i) okolicę, w której Pan(i) mieszka pod względem czystości otoczenia – ulic, chodników, dróg, trawników, skwerów?		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		3,67	1,02	1103
Płeć	Mężczyźni	3,67	,97	519
	Kobiety	3,67	1,06	584
Wiek	18–24 lata	3,53	1,03	112
	25–34	3,70	,98	187
	35–44	3,67	1,08	217
	45–54	3,58	,99	167
	55–64	3,70	,98	179
	65 lat i więcej	3,77	1,03	242
Miejsce zamieszkania	Wieś	3,82	1,01	445
	Miasto do 19 999	3,79	1,00	151
	20 000 – 99 999	3,44	1,05	226
	100 000 – 499 999	3,59	,93	180
	500 000 i więcej mieszk.	3,56	1,08	101
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	3,93	,94	175
	Zasadnicze zawodowe	3,71	1,00	250
	Średnie	3,65	1,05	396
	Wyższe	3,52	1,01	282
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	3,45	1,06	142
	Średni personel, technicy	3,56	1,05	45
	Pracownicy adm.-biurowi	3,63	,93	63
	Pracownicy usług	3,59	1,09	90
	Robotnicy wykwalifikowani	3,66	1,01	147
	Robotnicy niewykwalifik.	3,50	,98	35
	Rolnicy	3,86	1,03	46
	Pracujący na własny rach.	3,71	,95	51
	Bezrobotni	3,79	,95	20
	Emeryci	3,77	1,00	280
	Renciści	3,63	1,11	44
	Uczniowie i studenci	3,64	1,07	59
	Gospodynie domowe i inni	3,93	,97	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3,46	1,08	138
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3,53	1,04	124
	sekt. pryw. poza rolnict.	3,66	,98	314
	prywatnym gosp. rolnym	3,70	1,07	51
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	3,83	1,03	195
	Od 1500 zł do 1999 zł	3,70	1,07	142
	Od 2000 zł do 2999 zł	3,63	,98	206
	Od 3000 zł do 3999 zł	3,61	,96	110
	4000 zł i więcej	3,52	1,07	139
	Trudno powiedzieć	3,47	1,01	125
	Odmowa odpowiedzi	3,83	1,00	187
Ocena własnych war. mater.	Złe	3,41	1,20	86
	Średnie	3,65	,99	456
	Dobre	3,74	1,01	562
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4,05	,82	44
	Raz w tygodniu	3,82	,96	366
	1–2 razy w miesiącu	3,51	1,05	158
	Kilka razy w roku	3,64	1,08	248
	W ogóle nie uczestniczy	3,54	1,02	264
Poglądy polityczne	Lewica	3,60	1,06	269
	Centrum	3,70	1,00	280
	Prawica	3,68	1,01	339
	Trudno powiedzieć	3,74	1,01	188

CBOS
Centrum Badania
Opinii Społecznej

TABELA 5

		Korzystając z ocen od 1 do 5, gdzie „1” oznacza oceną bardzo złą, a „5” bardzo dobrą, jak ocenił(a)by Pan(i) okolicę, w której Pan(i) mieszka pod względem czystości okolicznych wód powierzchniowych – rzek, jezior, morza?		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		3,10	1,11	1016
Płeć	Mężczyźni	3,12	1,09	496
	Kobiety	3,09	1,12	519
Wiek	18–24 lata	2,67	1,09	112
	25–34	2,90	1,16	179
	35–44	3,20	1,09	207
	45–54	3,15	1,07	160
	55–64	3,22	1,01	158
	65 lat i więcej	3,30	1,10	201
Miejsce zamieszkania	Wieś	3,39	1,08	417
	Miasto do 19 999	3,33	1,03	141
	20 000 – 99 999	2,88	1,07	206
	100 000 – 499 999	2,77	1,02	166
	500 000 i więcej mieszk.	2,50	1,08	86
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	3,35	1,16	155
	Zasadnicze zawodowe	3,25	1,01	225
	Średnie	3,08	1,15	370
	Wyższe	2,87	1,05	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	2,76	1,06	133
	Średni personel, technicy	2,81	1,10	42
	Pracownicy adm.-biurowi	2,95	,96	59
	Pracownicy usług	2,87	1,03	87
	Robotnicy wykwalifikowani	3,08	1,13	142
	Robotnicy niewykwalifik.	3,43	,86	35
	Rolnicy	3,69	1,12	44
	Pracujący na własny rach.	3,13	1,14	48
	Bezrobotni	3,11	1,11	19
	Emeryci	3,28	1,08	229
	Renciści	3,18	1,02	40
	Uczniowie i studenci	2,80	1,23	59
	Gospodynie domowe i inni	3,44	1,10	78
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3,01	1,08	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2,85	1,01	118
	sekt. pryw. poza rolnict.	2,95	1,06	297
	prywatnym gosp. rolnym	3,56	1,22	52
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	3,32	1,06	181
	Od 1500 zł do 1999 zł	3,26	1,04	133
	Od 2000 zł do 2999 zł	3,24	,97	186
	Od 3000 zł do 3999 zł	2,92	1,11	102
	4000 zł i więcej	2,86	1,15	124
	Trudno powiedzieć	2,76	1,21	116
	Odmowa odpowiedzi	3,11	1,14	174
Ocena własnych war. mater.	Złe	3,02	1,18	74
	Średnie	3,05	1,09	417
	Dobre	3,15	1,11	525
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3,54	1,35	37
	Raz w tygodniu	3,35	1,04	337
	1–2 razy w miesiącu	3,09	1,07	148
	Kilka razy w roku	3,07	1,07	231
	W ogóle nie uczestniczy	2,78	1,09	242
Poglądy polityczne	Lewica	2,98	1,16	251
	Centrum	3,02	1,05	259
	Prawica	3,32	1,01	313
	Trudno powiedzieć	3,06	1,24	167